

La dreta dura pot tornar a controlar Nicaragua. Arnoldo Alemán, un dels elements més durs de la UNO que va portar Violeta Barrios al poder és ara el candidat més ben situat en les enquestes. I el Frente Sandinista no aconsegueix d'aglutinar el vot de l'esquerra.

Nicaragua: entre Somoza i Sandino

El gener del 1997 Violeta acabarà un mandat ple de reformes dràstiques que encara fan de Nicaragua el segon país més pobre d'Amèrica després d'Haití.

L'ex-cap de govern de Nicaragua, Antonio Lacayo, explica que des que el país es va independitzar dels espanyols, l'any 1821, només ha vist grups de poder que tenien

ARXIU / EFE

Arnoldo Alemán, candidat a la presidència d'Alianza Liberal. Acusa Violeta Barrios de deixar l'economia pitjor que no els sandinistes.

per únic objectiu de manar els uns sobre els altres. Així justifica l'existència de liberals i de conservadors, de somozistes i d'antisomozistes o de sandinistes i la contra. "Quan es van guanyar les eleccions del 1990 —diu Lacayo— els partits de l'UNO (Unión Nacional Opositora) l'únic que volien era continuar governant a la manera tradicional, és a dir, anorreament els vençuts, els sandinistes. Però Violeta va trencar aquesta tendència perquè volia ser la presidenta de tots els nicaragüencs".

Violeta Barrios de Chamorro lliurarà el poder el dia 10 de gener

de 1997, després d'unes eleccions generals que es presenten com un retorn al passat. Dues forces polaritzen la majoria dels vots en joc: els sandinistes de Daniel Ortega i l'Alianza Liberal, encapçalada per l'ex-alcalde de Managua, Arnoldo Alemán, que Ortega sempre anomena "el somozista". Antonio Lacayo que fins fa uns mesos es

l'ex-guerriller Edén Pastora, que a final dels anys 70 va renunciar a la nacionalitat nicaragüenca per adoptar la de Costa Rica; i el banquer populista Álvaro Robelo, un dels possibles aspirants a la presidència, que es va nacionalitzar italià.

Cal un tercer en discòrdia. Les últimes enquestes sobre la intenció de vot dels pròxims comicis del 20 d'octubre donen a Arnoldo Alemán d'un 35% a un 40% dels vots, quan Daniel Ortega n'obté un 30%. Molt al darrere hi ha una llarga llista de formacions polítiques que no sobrepassen el 3% dels vots: Partido Consejador, Partido Camino Cristiano Nicaragüense (d'una de les esglésies evangèliques amb més presència al país), Movimiento Renovador Sandinista, de l'escriptor Sergio Ramírez. Aquesta escissió del sandinisme, dirigida per intel·lectuals i pels elements més socialdemòcrates de l'FSLN, no ha aconseguit de captar de moment la intenció de vot dels més desencantats de la línia dura i de l'ortodòxia marxista que defensa Daniel Ortega. Per ara cap dels dos partits majoritaris no aconseguiria, segons les enquestes, el 45% dels vots necessaris per a evitar una segona tanda, així que els candidats favorits han de lluitar per captar els indecisos i buscar aliances amb garanties. Ortega és, ara com ara, qui més demana a crits una d'aquestes aliances que l'ajudi a sumar vots. El candidat sandinista va aprofitar l'últim congrés extraordinari del seu partit per enviar un missatge als membres de

Les últimes enquestes donen a Arnoldo Alemán d'un 35% a un 40% dels vots, quan Daniel Ortega n'obté un 30%.

presentava com la gran alternativa de centre-dreta capaç de continuar les reformes dràstiques iniciades per la presidenta, ha quedat fora de joc per una reforma de la constitució i de la llei electoral. Les últimes esmenes introduïdes impedeixen als familiars del cap d'estat de participar en les pròximes eleccions, i Lacayo és gendre de Violeta. El partit que va crear, Proyecto Nacional, s'ha quedat sense candidat i s'han fos les seves expectatives de trencar l'esquema bipartidista. Aquestes esmenes constitucionals també han permès la inhabilitació de dos candidats més:

ARXIU / EFE

l'FSLN que se'n van escindir ara fa dos anys. "Hem d'obrir les portes del Frente als germans disposats a tornar. Hem d'anar amb l'esperit de la unitat per guanyar les eleccions de 1996".

Divisions a dreta i esquerra.

El sandinista renovador, Sergio Ramírez, diu que Lacayo i Ortega comparteixen la identitat autoritària que sempre ha unit les elits nicaragüenques i que va tenir en els Somoza el seu exponent més clar. Ramírez va deixar el Frente Sandinista a principi del 1995 en un foc creuat d'acusacions. Les desavinences més importants van començar amb la coneguda *pinata*, la distribució dels béns confiscats pels sandinistes en benefici propi l'any 1990, quan se'ls escapava el poder de les mans. L'ex-ministre de policia i vice-president del Frente Sandinista, Tomas Borge, té avui prop d'una vintena de finques. També Daniel Ortega té una gran casa en un dels barris alts de Managua amb torres de vigilància des d'on controla el carrer. Sergio Ramírez, en canvi, va tornar la casa que li havien atorgat en el repartiment de la *pinata*. El líder del Movimiento de Renovación Sandinista diu que tant el somozisme com el sandinisme, són esquemes del passat. "Hem de fer sortir la gent d'aquest corral, perquè si Nicaragua no sap esbotzar aquesta barrera ens trobarem condemnats a una eterna polarització".

El candidat favorit, Arnoldo Alemán, va ser un dels principals líders de la Unión Nacional Oposi-

ARXIU / EFE

tora (UNO), una difícil coalició de partits que l'any 1990 va portar al poder Violeta Barrios. Però ben aviat va començar a discrepar de la política conciliadora de la presidenta i, sobretot, de l'acostament al sandinisme que protagonitzava Antonio Lacayo des del govern. Alemán diu ara que la victòria de l'UNO va ser aleshores un vot de càstig al Frente Sandinista i no un vot a Barrios. Des de la dreta dura, el candidat d'Alianza Liberal diu que tots els anys de mandat de Dona Violeta han estat un desastre per al país. "Deixaran l'economia pitjor que no els sandinistes. Hi ha

ARXIU / EFE

una dada que ho diu tot: cada nen que neix a Nicaragua porta un deute de quatre mil dòlars".

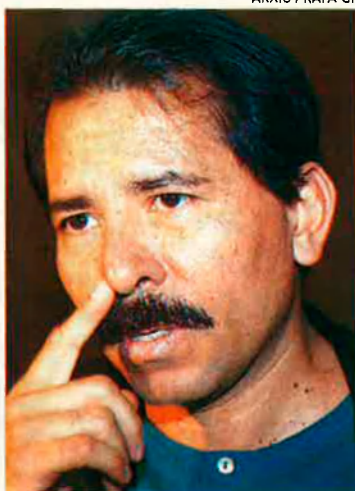
La presidenta haurà de lluitar fins a l'últim moment per deixar clar quin és el seu lloc. El 28 d'agost, des de l'hospital de Baltimore (EUA), on la van operar de la columna, Violeta Barrios de Chamorro va declarar que tornaria a Nicaragua per arribar fins al final del mandat, el 10 de gener vinent, i va negar els rumors sobre una possible renúncia per raons de salut. La presidenta, de seixanta-set anys, pateix d'osteoporosi i té l'esquena i les cames malament des del 1989. "Sembla que algú desitja que renunciï, però no ho penso fer. Sóc la presidenta de Nicaragua i deixaré el país en democràcia i llibertat" –va dir Barrios en una entrevista telefònica a una ràdio nicaragüenca–. Dona Violeta ha demanat reiteradament aquests últims mesos de no posar en perill la institucionalitat de l'estat. "Si no anem amb compte, danyarem la democràcia que anem construint des del 90", ha dit. El 1996 ha estat un dels anys més tensos entre l'executiu i el legislatiu. Els esforços per a complir el programa econòmic que imposa el Fons Mo-

A l'esquerra, Violeta Barrios. A la dreta, miting de la Unión Nacional Opositora, la coalició que l'any 1990 va portar Barrios al poder.

Sergio Ramírez, líder del Movimiento de Renovación Sandinista. No ha aconseguit de captar el vot dels desencantats del sandinisme.

Dos pols oposats que volen ocupar el centre

Aquesta ha estat una campanya relativament tranquil·la pel que és habitual a Nicaragua, tot i que grups rebels de l'ex-Contra han protagonitzat un parell de segrestos de funcionaris electorals al nord. Els candidats ni tan sols han entrat en la lluita verbal ni en la confrontació de programes que caracteritzen les conteses electorals. Els favorits, el sandinista Daniel Ortega i el populista Arnoldo Alemán, tenen com a únic objectiu de convèncer els votants que són homes moderats, que s'han allunyat de tota radicalitat, i que la seva elecció no significarà mai un retorn al passat. Una tasca difícil, després de la trajectòria que han tingut tots dos. Per això deixen de banda les discussions programàtiques i es limiten a potenciar la seva imatge pre-fabricada d'homes pacífics que aposten per la superació dels vells esquemes. El discursos revengistes i marcadament antisandinistes que el candidat de dretes Arnoldo Alemán acostumava a propagar des de l'alcaldia de Managua s'han convertit ara en frases moderades que prometen solucions i no pas condemnes. Alemán assegura en els seus mítings que revisarà el greu problema de la propietat, però que no pensa prendre les cases que ara ocupen els sandinistes, sinó que buscarà una fórmula perquè les puguin pagar. "Posaré a treballar tots els sandinistes. No els imposaré ni la presó ni l'exili. No tindran més privilegis perquè seran ciutadans com els altres. Pagaran impostos i els seus béns" diu Alemán que, fins fa uns mesos, sempre parlava dels seus contrincants anomenant-los "lladres sandinistes". És clar que el Frente Sandinista de Liberación Nacional tampoc no fa curt. Daniel Ortega ja va abandonar el vestit militar en la campanya electoral del 1990. Ara, a més, en els anuncis televisius apareix sempre vestit de clar, amb l'himne de l'Alegria com a música de fons, parla d'amor i d'unitat i assegura que és contrari al servei militar. Aquesta campanya ha trencat les expectatives de molta gent de Nicaragua que esperava que, amb una nova confrontació de somozistes i sandinistes, s'acabarien sabent molts més detalls de la revolució ocults durant tots aquests anys. Però els candidats han renunciat a acusar-se i fins i tot a dir públicament quines són les seves intencions reals. C. C.

Daniel Ortega. El líder de l'FSLN necessita el vot de tota l'esquerra.

netari Internacional han gastat el govern. El Parlament s'ha convertit en un camp de batalla entre els diputats que volen aconseguir l'aprovació de lleis que els afavoreixin entre l'opinió pública amb vista a les eleccions; l'aprovació de la reforma parcial de la constitució ha necessitat un forcejament de tres mesos entre la presidenta i el Parlament i la intervenció d'un mitjancer. El fet és que durant el mandat de Barrios s'ha estabilitzat la moneda i ha millorat clarament l'índex d'exportacions del país. La inflació, que en temps dels sandinistes havia arribat al 35.000%, ara voreja el 12%. Però la recuperació encara no s'ha notat en l'economia familiar i la gent viu amb els ulls posats en un pròxim govern.

Després de la inhabilitació del seu gendre per a presentar-se a les eleccions, la presidenta ha decidit de mantenir-se apartada de les batalles electorals i de treballar perquè els comicis siguin nets. Dona Violeta deixarà el poder amb la satisfacció d'haver aconseguit algunes fites importants. El seu nomenament va anar seguit de violentes vagues convocades pels sindicats sandinistes contra l'encariment del cost de la vida, però ja de bon principi va aconseguir una primera entesa amb els qui després van esdevenir uns bons socis de conveniència a l'hora de governar. La vaga es va acabar amb la lectura d'un manifest d'entesa entre el govern i els sandinistes. Només uns mesos

més tard, es va desarmar la Contra, unes 25.000 persones. Tot i així, a les zones muntanyoses del nord del país, vell escenari de la guerra entre Contra i Sandinistes, encara hi ha una setantena de grups armats que hi operen amb uns cinquents homes. En pocs anys, el govern ha reduït un exèrcit de 90.000 soldats a menys de 20.000, i l'ha convertit així en les forces armades més petites i de pressupost més baix de tota l'Amèrica central. Tots els qui criticaven la seva inèxperiència política quan fou nomenada, avui callen. Dona Violeta va arribar a destituir Humberto Ortega, el germà de l'ex-president sandinista, del càrrec de cap de l'exèrcit que ocupava des del 1979, quan va caure el dictador Somoza. Una destitució que demanaven amb insistència els sectors més dretans del Senat dels Estats Units. Humberto Ortega s'ha convertit en el primer cap militar que deixa el càrrec pacíficament en la història moderna de Nicaragua. El seu successor, Joaquín Cuadra, també és sandinista. Però el d'avui ja no és aquell exèrcit revolucionari de principi dels 80. Finalment, el llegat de Barrios inclou una separació constitucional de poders que ha dotat de més equilibri el país i fa més difícil el cabdillatge que n'ha marcat la història. Malgrat aquestes aportacions, també hi ha punts negres en la seva gestió, tals com les acusacions de corrupció en el repartiment de les empreses estatals privatitzades o l'índex d'atur, que encara supera el 40%.

Barrios va arribar al poder l'any 1990 amb el suport del cognom del seu marit, el periodista i editor Pedro Joaquín Chamorro, que fins al seu assassinat va participar en l'oposició activa a la dictadura somozista. Violeta va formar part de la primera junta sandinista, creada l'any 1979, quan Anastasio Somoza hagué d'abandonar el país. Però onze anys després va derrotar Daniel Ortega en unes eleccions presidencials amb el suport de totes les forces de dreta del país. Ara uns i altres es barallen per ocupar el seu lloc.

Carme Colomina